

Література:

1. Косміна Н. М. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків : автореф. дис. ... канд. юр. наук : 12.00.09. ХНУВС. Харків, 2011. 20 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 12.02.2024).
3. Рівчаренко О.А. Використання спеціальних знань під час розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним використанням обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 4 (97). С. 74-85. URL: https://lawscience.com.ua/web/uploads/pdf/Scientific%20Journal%20of%20the%20National%20Academy%20of%20Internal%20Affairs%20Vol.%2020,%20No.%204_-74-85.pdf (дата звернення 19.02.2024).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-84>

**CURRENT STATUS AND DYNAMICS OF MILITARY CRIMINAL
OFFENSES IN THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE
IN UKRAINE**

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ДИНАМІКА ВІЙСЬКОВИХ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВООПОРУШЕНЬ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

Kropyvnytskyi O. M.

Postgraduate Student

*Odesa State University of Internal
Affairs*

ORCID ID: 0009-0002-4445-6117

Odesa, Ukraine

Кропивницький О. М.

аспірант

*Одеський державний університет
внутрішніх справ*

ORCID ID: 0009-0002-4445-6117

м. Одеса, Україна

Злочинність в армії завжди являлась найнебезпечнішим дестабілізуючим фактором, що вкрай негативно впливає не тільки на Збройні Сили України, а й на національну безпеку держави в цілому, і чим вищий її рівень, тим менше можливостей використання армії як ефективного інструмента вирішення зовнішньополітичних і внутрішніх проблем [1, с. 114].

Сьогодні військова злочинність є однією з найгостріших сучасних проблем, в умовах, що склалися в країні, яка в процесі зміни воєнно-політичної ситуації в державі потребує відповідного та радикального переосмислення.

До повномасштабної війни з РФ, контексті загальної злочинності показник вчинення військових кримінальних правопорушень у 2014 р. становив 0,8% (4153/529 139 КК України), у 2015 р. – 1,1% (6213/565 182 КК України), у 2016 р. – 0,6% (3650/592 604 КК України), у 2017 р. – 0,9% (4577/523 911 КК України), у 2018 р. – 0,8% (3694/487 133 КК України), у 2019 р. – 0,8 (3616/444 130 КК України), у 2020 р. – 1,1% (4055/360 622 КК України) 2021 р. – 0,9% (3037/321 443 КК України), у зв'язку із чим можемо констатувати, що з 0,065% у 2013 р. протягом наступних дев'яти років (2014 р. – 24.02.2022 КК України) військові кримінальні правопорушення в системі загальної злочинності в державі укладали близько 1%.

Введений Указом Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 р. [2] воєнний стан став лакмусовим папірцем до рекордного зростання військової злочинності, у зв'язку із чим на тлі загального зменшення злочинності в державі набуло стрімкого зростання вчинення військових кримінальних правопорушень, середній коефіцієнт якого за 2022 р. – 3,8% у системі загальної злочинності по державі та в 4,5 рази перевищив показник 2021 р. [3, с. 118].

За 2022 рік в Україні було вчинено 362 636 кримінальних правопорушень, з яких 13766/3,8% склали кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби.

З них: Непокора (ст. 402 КК України) - 1 574; Невиконання наказу (ст. 403 КК України) - 28; Опір начальникові або примушування його до порушення службових обов'язків (ст. 404 КК України) - 15; Погроза або насильство щодо начальника (ст. 405 КК України) - 211; Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості (ст. 406 КК України) - 151; Самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 407 КК України) - 6 183; Дезертирство (ст. 408 КК України) - 3 214; Ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим способом (ст. 409 КК України) - 177; Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 410 КК України) - 250; Умисне знищення або пошкодження військового майна (ст. 411 КК України) - 9; Необережне знищення або

пошкодження військового майна (ст. 412 КК України) - 14; Втрата військового майна (ст. 413 КК України) - 411; Порушення правил поведіння зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення (ст. 414 КК України) - 303; Порушення правил водіння або експлуатації машин, ст. 415 КК України) - 161; Порушення правил польотів або підготовки до них, ст. 416 КК України) - 17; Порушення правил кораблеводіння (ст. 417 КК України) - 0; Порушення статутних правил вартової служби чи патрулювання (ст. 418 КК України) - 9; Порушення правил несення прикордонної служби, ст. 419 КК України) - 12; Порушення правил несення бойового чергування, ст. 420 КК України) - 6; Порушення статутних правил внутрішньої служби, ст. 421 КК України) - 2; Розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості (ст. 422 КК України) - 17; Недбале ставлення до військової служби (ст. 425 КК України) - 273; Бездіяльність військової влади (ст. 426 КК України) - 59; Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень (ст. 426-1 КК України) - 426; Здача або залишення ворогові засобів ведення війни, ст. 427 КК України) - 15; Залишення гинучого військового корабля (ст. 428 КК України) - 0; Самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю (ст. 429 КК України) - 150; Добровільна здача в полон (ст. 430 КК України) - 16; Злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні (ст. 431 КК України) - 4; Мародерство (ст. 432 КК України) - 1; Насильство над населенням у районі воєнних дій (ст. 433 КК України) - 23; Погане поведіння з військовополоненими (ст. 434 КК України) - 2; Образа честі і гідності військовослужбовця, погроза військовослужбовцю (ст. 435-1 КК України) - 33.

З них на першому місці - 45% Самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 407 КК України) - 45%, на другому - 23,3% Дезертирство (ст. 408 КК України) і на третьому - 11,5% Непокора (ст. 402 КК України).

За 2023 рік загальна кількість вчинених кримінальних правопорушень склала 475 595, що на чверть (24,8% КК України) більше ніж у минулому році з них 28 666 - військові кримінальні правопорушення, які більше ніж в 2 рази перевищило показники 2022 року.

З яких: Непокора (ст. 402 КК України) - 1 678; Невиконання наказу (ст. 403 КК України) - 32; Опір начальникові або примушування його до порушення службових обов'язків (ст. 404 КК України) - 15; Погроза або насильство щодо начальника (ст. 405 КК України) - 1774; Порушення статутних правил взаємовідносин між

військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості (ст. 406 КК України) - 137; Самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 407 КК України) - 16 515; Дезертирство (ст. 408 КК України) - 7 771; Ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим способом (ст. 409 КК України) - 221; Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 410 КК України) - 229; Умисне знищення або пошкодження військового майна (ст. 411 КК України) - 7; Необережне знищення або пошкодження військового майна (ст. 412 КК України) - 20; Втрата військового майна (ст. 413 КК України) - 280; Порушення правил поведіння зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення (ст. 414 КК України) - 337; Порушення правил водіння або експлуатації машин, ст. 415 КК України) - 214; Порушення правил польотів або підготовки до них, (ст. 416 КК України) - 10; Порушення правил кораблеводіння (ст. 417 КК України) - 1; Порушення статутних правил вартової служби чи патрулювання (ст. 418 КК України) - 3; Порушення правил несення прикордонної служби, (ст. 419 КК України) - 15; Порушення правил несення бойового чергування, (ст. 420 КК України) - 4; Порушення статутних правил внутрішньої служби, (ст. 421 КК України) - 0; Розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості (ст. 422 КК України) - 24; Недбале ставлення до військової служби (ст. 425 КК України) - 377; Бездіяльність військової влади (ст. 426 КК України) - 41; Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень (ст. 426-1 КК України) - 487; Здача або залишення ворогові засобів ведення війни, (ст. 427 КК України) - 2; Залишення гинучого військового корабля (ст. 428 КК України) - 0; Самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю (ст. 429 КК України) - 17; Добровільна здача в полон (ст. 430 КК України) - 6; Злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні (ст. 431 КК України) - 3; Мародерство (ст. 432 КК України) - 0; Насильство над населенням у районі воєнних дій (ст. 433 - 8; Погане поведіння з військовополоненими (ст. 434 КК України) - 0; Незаконне використання символіки Червоного хреста, Червоного півмісяця, Червоного кристала та зловживання ними (ст. 435 КК України) - 0; Образа честі і гідності військовослужбовця, погроза військовослужбовцю (ст. 435 КК України)-35;

З них знову ж таки на першому місці – 57,6% Самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 407 КК України) – 45%, на другому – 23,3% Дезертирство (ст. 408 КК України), і на третьому – 11,5% Непокоря (ст. 402 КК України).

Література:

1. Козачук О. Особливості сучасного реформування військових про в Україні [Текст]/ Вісник Національної академії прокуратури України. 2014. № 5(38). С. 114-119.

2. Про введення воєнного стану в Україні Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

3. Шкута О.О. Детермінанти злочинності у Збройних Силах України в умовах воєнного стану / Поліцейська юрисдикція в умовах воєнного стану : монографія / за заг. ред. Д.В. Швеця, М.О. Семенишина. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 552 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-85>

THE RIGHT TO FREE LEGAL AID AS A COMPONENT OF THE RIGHT TO A FAIR TRIAL

ПРАВО НА БЕЗОПЛАТНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ ЯК СКЛАДНИК ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД

Lukoshkina Yu. Yu.

*External Postgraduate Student,
Scientific Institute of Public Law
Kyiv, Ukraine*

Лукошкіна Ю. Ю.

*здобувач
Науково-дослідний інститут
публічного права
м. Київ, Україна*

Забезпечення ефективності врегулювання публічно-правових спорів шляхом їх розгляду у порядку адміністративного судочинства нерозривно пов'язується із належністю та ефективністю механізмів надання правничої допомоги як «правничих послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення» (ст. 1 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» [1]). Чинним законодавством виділяється первинна та вторинна правнича допомога.